

Sauerland- meren

Vakantietips

Sauerland

in Südwestfalen

Möhne

Diemel

Sorpe

Henne

Bigge-
Lister

Sauerland- meren

www.sauerland-seen.de

Hartelijk welkom in het Sauerland

Neem een goede portie groen, laat dit bij een aangename temperatuur verkleuren tot goud, verfijn het met bladeren en bestuif het met een dikke laag poedersneeuw – klaar is het jaargetijden menu van het Sauerland. Ja, inderdaad: een bezoek aan het Sauerland is altijd de moeite waard. Hier valt veel te ontdekken en te beleven. ■

Laaten we stap voor stap gaan beginnen. Want het prachtige kleurenspeel van de natuur is op de wandelwegen in de regio bijzonder goed te bewonderen. “**Sauerland-Wanderwelt**” bestaat uit een prima bewegwijzerd wegennet. Daarin bevinden zich drie gecertificeerde langeafstand-wandelroutes voor uitgebreide tochten: **Rothaarsteig**, **Sauerland-Waldroute** en **Sauerland-Höhenflug**. Verder zijn er tal van spannende thema-routes die ieder voor zich een bijzondere

natuurbelevens zijn. Daarnaast bieden de rondwandelwegen “**Sauerland-Spueren**” mooie routes die in een halve dag te doen zijn. Een geheel ontspannen wandelvakantie bieden de **Sauerland-wandeldorpen**. Elf plaatsen met hun omliggende dorpjes zijn als eerste regio in Duitsland met het certificaat “**kwaliteitsregio Wanderbares Deutschland**” bekroond. De wandelvriendelijke gastheren verzorgen hun gasten met uitstekende service en geven hen graag de een of andere persoonlijke tip mee.

Op ontdekkingsreis op twee wielen krijg je wat meer vaart. Het Sauerland landschap is een uitstekende fietsregio. Voor **mountainbikers** en **wielrenners** is de topografie een behoorlijke uitdaging. Doe je het liever wat rustiger aan dan zul je snel merken dat het heerlijk fietsen is op de vele vlakke routes. Deze routes verlopen namelijk grotendeels over oude spoorlijnen, langs riviertjes en meren en zijn makkelijk af te leggen. Rivieren waren naamgevend voor de **Diemelradweg**, de **RuhrtalRadweg** en de noordelijk daarvan gelegen **MöhnetalRadweg**. Over oude spoorlijnen verloopt de **Sauerland-Radring** en deze maakt een bocht naar

de **Hennesee**. Ontdek onderweg kleine musea, pauzeer bij één van de vele cafés en hotels of fiets door de griezelig mooie vleermuistunnel.

De trein die ook momenteel nog rijdt, is de oorspronkelijke trein in de mijn van het **Sauerland Besucherbergwerk** in Ramsbeck. Tegenwoordig stappen weliswaar geen mijnwerkers meer in de trein, maar vele grote en kleine bezoekers die met een veilige helm op 1,5 kilometer de mijn in rijden. Onder de Sauerland bodem is nog veel meer te beleven – zoals de **grotten** met hun imposante **druipstenen** of de oude groeves van de mijnbouw. Bovengronds bieden **exposities over techniek**, oude werkplaatsen en monumentale industriële gebouwen de mogelijkheid om zich het leven en werken in vroegere tijden voor de geest te halen. De verschillende **uitzichtstorens** bieden prachtige vergezichten over het glooiende landschap met zijn bergen en dalen. Ontdek de dieren- en plantenwereld in een van de vele **natuurparken**. Maar ook spanning en avontuur mag natuurlijk niet ontbreken – zoals achtbanen en carroussels in de **attractieparken** die midden in de weelderige natuur liggen.

Best wel spannend zo veel belevenissen in het Sauerland! En wie na dit kleine voorproefje van het jaargetijden menu denkt, dat men hier gouden bergen belooft, heeft ook nog gelijk. Hier begint namelijk het verhaal over de **Sauerland-meren...** ■

Verdere informatie over het Sauerland:

Sauerland-Tourismus e. V.
Johannes-Hummel-Weg 1, Bad Fredeburg
D-57392 Schmalleben, Tel. +49(0)2974-202190
info@sauerland.com, www.sauerland.com

Biggesee

Idylle in blauw en groen –

Door de grote meren heeft het Sauerland een sprookjesachtig landschap gekregen.

De meren dienen als recreatiegebieden, als energieleveranciers en zijn belangrijke drinkwaterreservoirs voor miljoenen mensen.

Daarom: van harte welkom in een bijzondere 'schoonheid! ■

Net als de **Biggesee-Listersee** zijn ook de andere grote Sauerland meren, de **Möhne-, Sorpe-, Henne- en Diemelsee** geen natuurmeren. Hoewel je het niet zou vermoeden, zijn het allemaal stuwmeren. Enorme stuwdammen of stuwmuur stuwen het water op van bijvoorbeeld de rivieren Bigge en Möhne en zo zijn de meren ontstaan. Het **Ruhrverband** is verantwoordelijk voor de Sauerland-meren. Een uitzondering hierop is de **Diemelsee**, deze wordt door het Wasser- en Schifffahrtsamt Hann.-Münden beheerd en reguleert in de eerste

plaats het water van de Oberweser, waar de Diemel in uitmondt. De andere meren slaan het water als drinkwater voor het **Ruhrgebiet** op en verzorgen daarmee miljoenen mensen. Bovendien dienen zij als **hoogwaterbescherming** en zorgen ervoor dat de aanwonenden van de Ruhr geen natte voeten krijgen.

Vandaar dat het water schoon moet zijn. Bijvoorbeeld de Verse- en de Fürwiggestuwmeren in de buurt van Lüdenscheid zijn daarom tot waterwingebieden verklaard en worden eveneens door het Ruhrverband beheerd. Deze strenge regels gelden niet voor de vijf grote Sauerland-meren, maar zijn – met uitzondering van de rondvaartboten – boten met verbrandingsmotoren niet toegestaan. De meren zijn **bedoeld voor zeil- en roeiboten, motorboten en waterfietsen**. En natuurlijk om te **zwemmen, surfen, duiken of vissen**. Voor hengelaars is vooral de Sorpesee aantrekkelijk, omdat hier per jaar 50 kilo vis per hectare wordt binnengehaald. Ook al gelden de vijf grote meren niet als waterwingebieden, toch krijgen ze elk jaar opnieuw van de EU een certificering voor hun uitstekende zwemwaterkwaliteit.

Één van de oudste stuwmeren in het Sauerland is de Listersee. Deze werd in 1912 in gebruik genomen. Daarna volgden de Möhnesee (1913), de Diemelsee (1924), de Sorpesee (1935), de Hennesee (1955) en tot slot de Biggesee (1965).

De meren zijn niet alleen stuwbekken voor drinkwater, maar ook **energielevelanciers**. De waterkracht levert jaarlijks miljoenen kilowatt stroom op en helpt daarmee de CO₂ uitstoot te verminderen en bovendien zorgden de inkomsten voor een bijdrage aan de onderhoudskosten van de meren.

Tot zover alle cijfers. Voor de Sauerlanders en hun gasten zijn de meren als **recreatie- en vakantiegebieden** van onschatbare waarde. In de zomer speelt zich alles aan de stranden af en is de watersport erg in trek.

Ook wandelaars en fietsers genieten van het water. Niet alleen als verkoeling voor vermoeiende voeten, maar ook om tijdens een tussenstop weg te dromen aan het water en te genieten van sprookjesachtige dichte bossen en groene bergen. Het is gewoonweg een prachtig landschap. ■

Sorpesee

Hengelparadijs Sauerland-meren –

Avontuur en puur natuurgenoet!

's Morgens vroeg als de zon langzaam opgaat en de top van de hengel ineens beweegt: iedere visser kent dit unieke moment waar het alleen nog maar om één ding gaat: wat heb ik aan de haak? Welkom in het hengelparadijs Sauerland-meren! ■

Gelegen in de prachtige natuur van het Sauerland bieden de stuwmeren van het Ruhrverband vele mogelijkheden **voor hengelsporters**. Natuurlijk springen de vissen niet direct in je boot, maar door gefundeerd advies ter plekke en interessante guiding-aanbiedingen is het toch niet zo moeilijk.

In de **Sauerland-meren** vind je ongeveer **15 verschillende soorten vis**, waarbij er veel meerforellen, snoeken, snoekbaarsen en baarsen te vangen zijn. Ook hengelaars op houtingen en bronforellen komen aan hun trekken. De ondiepe gedeeltes van de meren zijn prima gebieden voor hengelaars op karpers en witvis en tevens zijn hier

goede **palingbestanden**, zodat er voor elk wat wils is.

Het grote aanbod aan vis is vooral te danken aan de inzet van het **visserijbedrijf** van het **Ruhrverband**. Het visserijbeleid baseert zich op de richtlijnen van de meren van de Voor-Alpen en betekent vooral een bijdrage tot verbetering van de waterkwaliteit. Met goede reden: de stuwmeren van het Ruhrverband verzorgen 4,6 miljoen mensen in het Roergebied en omgeving met schoon water!

Van de **goede waterkwaliteit** profiteren natuurlijk ook de vissen en uiteraard de hengelaars. Regels, zoals vissen gedurende het gehele jaar, nachtvisvergunning tijdens de zomermaanden, het gebruik van elektromotoren en begeleiding maken het Sauerland extra aantrekkelijk als een eerste klas hengelgebied.

Vissen in de meren van het Sauerland – dat belooft veel hengelplezier en ontspanning! Voor verdere informatie en visvergunningen zie **www.angeln-im-sauerland.de** ■

Biggesee en Listersee

Deze is het grootst!

Het sport- en recreatieparadijs
Biggesee en Listersee

In het zuidwesten van het Sauerland, tussen de bergen, ligt het grootste meer van de regio. De **Biggesee** en **Listersee** is voor de plaatselijke bevolking een aantrekkelijk recreatiegebied. Zwemmen bij de Sonderners Kopf of bij de zwemplek Schnütgenhof, over de grote Biggedam in **Attendorf** flaneren, de **Atta-Höhle** bewonderen of zomers genieten in een gezellig café in de binnenstad van Olpe.

Anderen zijn liever sportief bezig en maken een wandel- of fietstocht om het meer. Minder vermoeiend is een rondvaart met één van de twee passagiersboten van de **“witte vloot”** die over het meer varen. Voorbij aan de **“Attania”**, een jonge, maar zwaargewichtige zeemeermin die als een enorm standbeeld in het natuurgebied op het **eiland Gilberg** te vinden is.

Wie graag naar **musea** gaat, brengt een bezoek aan de Wendener Hütte in Wenden, één van de oudste in Duitsland nog overgebleven hoogovens die met houtskool werden gestookt. Of ga naar de Knochenmühle (bottenmolen) in Meinerzhagen-Mühlhofe of naar het Südsauerlandmuseum in Attendorf.

De **stranden** in Hunswinkel, Windebruch, Heiligenberg, Kalberschnacke (Listersee) en bij de Waldenburger Bucht bij Schnütgenhof in Son-

▲ Het treintje “Biggolino” voor het café “Leuchtturm am Biggesee”

dern of bij het Vorstaubecken Kessenhammer (Biggesee) zijn geliefde recreatiegebieden voor jong en oud. Vanaf de hoger gelegen **Bigge-Listerwandelroute** kun je van prachtige uitzichten over de meren genieten, waar alle soorten van watersport van vissen tot aan zeilen mogelijk zijn. ■

Meer informatie over de Biggesee-Listersee:

■ Tourist-Info Attendorf

Kölner Straße 9, D-57439 Attendorf
Tel. +49(0)2722-6574146, www.attendorf.de

■ Tourist-Info im Bürgerbüro Drolshagen

Am Mühlenteich 1, D-57489 Drolshagen
Tel. +49(0)2761-970-0, www.drolshagen.de

■ Touristikbüro der Stadt Olpe

Westfälische Str. 11, D-57462 Olpe
Tel. +49(0)2761-9429-0, www.olpe-aktiv.de

■ Tourist-Info Wenden, Hauptstr. 75, D-57482

Wenden, Tel.+49(0)2762-406513, www.wenden.de

■ Tourist-Info Meinerzhagen

Zur Alten Post 1, D-58540 Meinerzhagen
Tel. +49(0)2354-77132, www.meinerzhagen.de

■ Tourismusverband Biggesee-Listersee

Schüldernhof 17, D-57439 Attendorf
Tel.+49(0)2722-6579240, www.biggesee-listersee.com

▲ Blik vanaf de boot Bigge op de MS Westfalen

▲ Zeemeermin "Attania" op het eiland Gilberg in de Biggesee

In het rijk van de zeemeermin – kunst, druipsteen en middeleeuwse verkeersroutes

Hoewel het standbeeld “Attania” aan de Biggesee goed 10 ton weegt, trekt ze toch alle aandacht. De acht meter lange **zeemeermin** rust als een stenen sculptuur op het eiland Gilberg en is vanaf de rondvaartboten te zien. Vanaf de aanlegsteiger Biggedam bij Attendorn rijdt het **boemeltreintje Biggolino** naar de **Atta-Höhle** die wereldbekend zijn door de miljoenen jaren oude druipsteen. Deze zijn op natuurlijke wijze ontstaan. De geschiedenis van de plaatselijke bevolking is te zien in het **Südsauerlandmuseum**. Een andere attractie is het uitzichtplatform “**Biggeblick**” in de Waldenburger Bucht en geniet op zo’n 90 meter hoogte van een prachtig uitzicht over het meer.

Aan de zuidelijke oever van het meer ligt de plaats **Olpe** met haar imposante Parochiekerk St. Martinus en de marktplaats uit 1795. In Olpe is het heerlijk vertoeven in de idyllische binnenstad, door kleine straatjes slenteren en genieten van de leuke plekjes die je tegenkomt. Ten westen van Olpe in **Drolshagen**, met haar kerk St.-Clemens uit de 11e eeuw, kun je op het **Schlüsen-leerpad** middeleeuwse verkeersroutes ontdekken. Voor de stad ligt het heggelabyrinth dat volgens historisch voorbeeld werd aangelegd. Ontdek kunstobjecten tijdens een spannende wandeling met de **KulTour**-route in Kalberschnacke aan de Listersee. ■

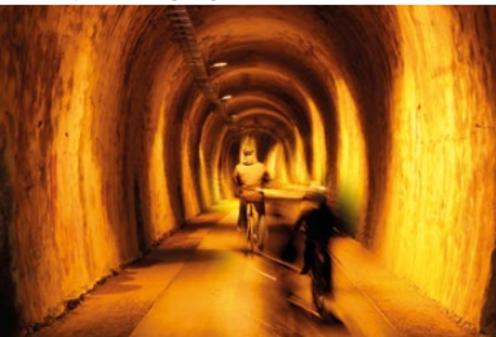
Op twee benen of twee wielen

...kun je aan de Biggesee-Listersee sporten – maar hier kun je ook joggen, roeien, duiken en met de wandelschoenen erop uit gaan

Aan de **Biggesee** en **Listersee** wordt **sporten** al snel een gezellige bezigheid. De **skiclub Alpe** gaat bijvoorbeeld elke woensdag joggen. Ook gasten mogen hier aan meedoen en kunnen zo in een behoorlijk tempo de natuur verkennen. Wie liever iets anders wil doen, kan paardrijles nemen bij één van de **maneges** rondom de meren, waar ook **gastboxen** ter beschikking staan of je galoppeert op de ruiterspaden door de natuur. Met gehuurde **waterfietsen of roeiboten** glij je over het water. **Surfers** genieten van de wind op de meren. Bij de duikschool Biggesee leer je de **onderwaterwereld** kennen en er zijn cursussen voor beginners en gevorderden.

Net als in het hele Sauerland beschikken beide meren over een uitgebreid wegennetwerk voor **fietzers** en **wandelaars**. Vanaf april tot oktober is de langste **fietstunnel** van NRW (724 m) geopend. Gelegen aan de **Agger-Bigge-route** in Drolshagen-Hützemert verbindt deze route het Sauerland met het Oberbergische. Gedurende de winter is de tunnel gesloten en houden zeldzame vleermuissoorten daar hun winterslaap. De **wandelroutes** verlopen langs de oevers en over de bergen tot aan de dalen in de naaste omgeving. Je kunt dagenlang tijdens wandeltochten met verschillende moeilijkheidsgraden het gebied rondom de meren verkennen. ■

▼ Tunnel Wegeringhausen

▼ Atta-Höhle in Attendorn

Een ultieme dag aan de Biggesee en Listersee...

Als ik de meren zie, hoef ik niet meer naar zee!

Net als blauwe edelstenen glinsteren de meren in de zon in het recreatiegebied Biggesee en Listersee.

In de regio van de **Biggesee en Listersee** liggen de steden Attendorn, Olpe, Meinerzhagen, Drolshagen en de gemeente Wenden. Er is hier van alles te doen.

Voor een ultieme dag aan de Biggesee en Listersee gaan we met de fiets erop uit en genieten met volle teugen van de natuur. Ons vertrekpunt is de **Waldenburger Bucht** bij **Attendorn**. Net als de ridders van de Waldenburg, waarvan de ruïne nog in het

bos te zien is, gaan we hier van start. Niet op een ros maar met een draadezel. Via de **auto-vrije** wegen langs de **oostoever** van de Biggesee fietsen we zuidwaarts, voorbij aan het groene **eiland Gilberg** met haar natuurreservaat en eveneens voorbij aan de Sonderner Kopf aan de andere oeverkant. Al fietsend over de Kessenhammer Talbrücke steken we over een rivierarm van de Bigge en blijven dan op de Seeuferweg die rechtstreeks naar de **Olper Obersee** leidt. Pauzeer even bij de prachtig aan het water gelegen cafés. Wie zin heeft gaat daarna naar de **natuur-minigolfbaan** of maakt een tochtje met een **waterfiets** over het meer.

Ook een bezoek aan het **zwembad in Olpe** met zowel ruime binnen- als buitenbaden en een saunalandchap is aan te bevelen. Daarna fiet-

sen we fris en vrolijk verder. We steken de houten brug over en slaan in **Rosenthal** af en vervolgen onze tocht via een stilgelegde spoorlijn en komen zo terug bij het meer. Na een lichte helling gaat het over het fietspad aan de L512 naar de Yachtclub Hohen Hagen. Onderweg komen we langs **Sondern**, de **haven van de Biggensee-vloot** en iets noordelijker langs de populaire Biggegrill, waar je goed kunt eten.

Bij de Yachtclub houden wij links aan en volgen het oeverpad van de Listersee tot aan **Kalberschnacke**. Via de brug komen we weer aan de andere kant van het meer en vervolgen onze route aan de westelijke oever in noordelijke richting. Zowel bij Fischerheim in Windebruch alsook bij Schnütgenhof in Attendorn kunnen we pauzeren en onder het genot van koffie en gebak het prachtige uitzicht over het meer op ons in laten werken. Daarna beginnen we aan de laatste etappe via de Uferradweg, waarbij we door veel mooie natuur fietsen en tenslotte aankomen bij de **Biggestuwdam**. Hier is de laatste welverdiende pauze bij café-restaurant Leucht-

turm, waar we de prachtige en afwisselende fietstocht nog eens de revue laten passeren. ■

Adressen voor uitstapjes:

■ Bootshaus Biggensee

Tel. +49(0)2761-93850, www.bootshaus-olpe.de

■ Natur-Minigolf am Biggensee

Tel. +49(0)2761-93850, www.bootshaus-olpe.de

■ Bootsverleih Schürmann

Tel. +49(0)171-2848833, www.biggensee-tretboote.de

■ Freizeitbad Olpe

Tel. +49(0)2761-93850, www.freizeitbad-olpe.de

■ Bigge Grill

Hohen Hagen, Attendorn, Tel. +49(0)2722-7180

■ Restaurant & Café Schnütgenhof

Tel. +49(0)2722-7502, www.schnuetgenhof.de

■ Leuchtturm am Biggensee

Tel. +49(0)2722-8089020
www.leuchtturm-am-biggensee.de

■ Restaurant Gut Kalberschnacke

Tel. +49(0)2763-2126803
www.restaurant-gut-kalberschnacke.de

■ Café see:sicht,

Tel. +49(0)2761-65288, www.see-sicht.com

■ Hotel Diehlberg

Tel. +49(0)2761-941740, www.diehlberg.de

■ Haus am blauen See

Tel. +49(0)2761-61541, www.haus-am-blauen-see.de

■ Hotel-Restaurant Fischerheim

Tel. +49(0)2358-270, www.hotel-fischerheim.de

Activiteiten aan de Biggesee en Listersee

	Naam	Telefoon +49	Website
Vissen & visvergunningen:	Tourist-Information Attendorn	(0)2722-6574146	www.attendorn.de
	Olpe aktiv e.V.	(0)2761-9429-0	www.olpe-erleben.de
	Raiffeisen Sauer-Siegerland e.G.	(0)2761-90250	www.raiffeisen-sauer-siegerland.de
	Tourismusverb. Biggesee-Listersee	(0)2722-6579240	www.biggesee-listersee.com
	Camping Gut Kalberschnacke	(0)2763-6171	www.camping-kalberschnacke.de
	Familiencamping Waldenburg	(0)2722-95500	www.biggesee-camping.de
	of direct online onder:		www.angeln-im-sauerland.de
Zwemmen:	Zwemplek Sondern	(0)2761-944111	www.biggesee.freizeit-oasen.de
	Strandbad in Sondern	(0)2761-63532	www.surfclub-sauerland.de
	Strandbad Waldenburg	(0)2722-9550-0	www.biggesee.com
	Zwemplek Gut Kalberschnacke	(0)2763-6171	www.camping-kalberschnacke.de
	Zwemplek Hunswinkel	(0)2354-77132	www.meinerzhagen.de
	Zwemplek Windebruch	(0)2354-77132	www.meinerzhagen.de
	Zwemplek Heiligenberg	(0)2354-77132	www.meinerzhagen.de
Zwemplek am Schnütgenhof	(0)2722-640	www.attendorn.de	
	Naturfreibad Kessenhammer	(0)2761-94420	www.naturcamping-biggesee.de
Duiken:	Duikschool Biggesee	(0)2761-944170	www.tauchschule-biggesee.de
Zeilen:	Camping Gut Kalberschnacke	(0)2763-6171	www.camping-kalberschnacke.de
Stand up: Paddeling	Stand up Paddeling Olpe	(0)271-41842	www.windsurfing-siegerland.de
	SUP Bigge Elements Olpe	(0)2761-7009048	www.bigge-elements.de
	Bigge SUP	(0)151-75030308	www.bigge-sup.de
Surfen:	Surfclub Sauerland	(0)2761-63532	www.surfclub-sauerland.de
Paddelen:	Bootverhuur Konrad Schürmann	(0)171-2848833	www.biggesee-tretboote.de
Roeien:	Bootverhuur Konrad Schürmann	(0)171-2848833	www.biggesee-tretboote.de
	Camping Gut Kalberschnacke	(0)2763-6171	www.camping-kalberschnacke.de
Kanoën:	Bigge Elements	(0)2761-7009048	www.bigge-elements.de
Bootverhuur:	Bootverhuur Konrad Schürmann	(0)171-2848833	www.biggesee-tretboote.de
	Bootshaus Biggesee	(0)2761-93850	www.bootshaus-olpe.de
	Camping Gut Kalberschnacke	(0)2763-6171	www.camping-kalberschnacke.de

Activiteiten aan de Biggesee en Listersee

	Naam	Telefoon +49	Website
Scheepvaart:	Personenscheepvaart Biggesee	(0)2761-96590	www.biggesee.de
Minigolf:	Bootshaus Biggesee Stern golf Neu-Listernohl Minigolfanlage Zeppenfeld	(0)2761-93850 (0)178-4687009 (0)2761-64331	www.bootshaus-olpe.de www.ssc-attendorn.de www.gaststaette-zum-minigolf.de

Diemelsee

pareltje in van het Sauerland

Bergmeer en pareltje in het Sauerland

Omgeven door de bergen van het Hoogsauerland, tussen Dortmund en Kassel ligt de Diemelsee, de blauwe parel.

De regio om de Diemelsee presenteert zich als een echt **vakantie- en recreatieparadijs** in een prachtig natuurlandschap. De **Diemelsee** behoort tot één van de vijf Sauerland-meren en dit **natuurmeer** ligt tussen de bergen van het Hoogsauerland.

De combinatie van water en bossen biedt voor zowel **gezinnen** als **aktieve vakantiegangers** een uitgesproken vakantiegevoel en verbondenheid met de natuur en dit in bijna onbebouwde landschap. Dichte bossen, open velden en weides en indrukwekkende berglandschappen zijn typerend voor de regio rondom de Diemelsee en het gelijknamige natuurpark.

De **uitstekende waterkwaliteit** van dit stuwmeer trekt elk jaar opnieuw vele **watersport- en natuurliefhebbers** aan. Ontdek eveneens het gevarieerde aanbod aan vrijetijds mogelijkheden en bezienswaardigheden in de regio als ook in het nabij gelegen **Willingen**. ■

Meer informatie over de Diemelsee:

■ Tourist-Information Diemelsee

Kirchstr. 6, D-34519 Diemelsee-Heringhausen
Tel. +49(0)5633-91133, www.diemelsee.de

■ Touristinfo stad Marsberg

Bäckerstraße 8, D-34431 Marsberg
Telefoon +49(0)2992-8200
www.tourismus-marsberg.de

Actieve vakantie tussen de Sauerlandse bergen

Boven, onder, in het water...

In de zomermaanden zijn er rond de **Diemelsee** veel mooie en rustige plekjes om te zwemmen of te zonnen als ook levendige **strandbaden** voor groot en klein. Bij de **strandcafés** worden de gasten tussendoor verwend met frisse drankjes of snacks. Er zijn speciale hondenstranden, zodat ook het baasje met de hond volop kan genieten. Al **zeilend** en **surfend** kun je het meer verkennen, maar dit is ook op het water vanaf de passagiersboot “**MS Muffert**” mogelijk. Tijdens de één uur durende rondvaart leer je de verschillende delen van dit prachtige stuwmeer kennen – al smullend van verse **koffie en gebak** wat door de crew wordt geserveerd. Of je kruipt zelf achter het stuur en dan ben jij de kapitein! Comfortabel in een motorboot, Diemel-Donut of sportief in een waterfiets. Een echt outdoor-highlight is natuurlijk **kanovaren**. Ontdek vanaf het water met je eigen kano het mooie landschap in het middelgebergte. **Duiken** is in de zogeheten “**Taucherbucht**” in de buurt van de stuwmuur toegestaan. In de duikzone van de Diemelsee is duiken tot een diepte van maximaal 30m mogelijk. Het zicht bedraagt ca. 10m en je kunt op deze manier de prachtige onderwaterwereld bewonderen.

Vis hotspot voor snoek, snoekbaars, baars & co.

De mooie omgeving van het Sauerland en het grote

▲ Zorgeloos zwemplezier

▼ Panorama vanaf de kwaliteitswandelroute Diemelsteig

▼ Vis hotspot voor boot- en kantvissers

Online visvergunningen: www.diemelsee.de

visbestand laten ieder vissershart sneller kloppen. De 14 km lange oevers zijn met uitzondering van het natuurgebied vrij toegankelijk. Talloze dieren- en plantensoorten leven in het water en aan de kant. Het is de ideale kinderkamer voor visbroed in het voorjaar. De rietkragen, stijle hellingen of vlakke en natuurlijke oevergebieden bieden afwisselende **vis hotspots** voor zowel **boot-** als ook **kantvissers**.

Wandelen in de kwaliteitsregio

De **vakantieregio Diemelsee** maakt deel uit van de **Sauerland-wandeldorpen**, de eerste **“kwaliteitsregio Wanderbares Deutschland”**. Het uitgebreide netwerk van prachtige en goed gemarkeerde wandelroutes leidt door de oorspronkelijke natuur en je ontdekt daarbij schattige dorpjes.

Geniet van de spectaculaire en fascinerende uitzichten op de **kwaliteitswandelroute Diemelsteig**. Laat de weidse panorama's over de bijzondere heuvelruggen van het Sauerland op je inwerken. Er zijn dagetappes voor de geofefende wandelaar, gemoeidelijke routes die in een halve dag te doen zijn of maak een **beleveniswandeltocht** gecombineerd **met de boot**. De wandelmogelijkheden zijn heel gevarieerd. Dus trek de wandelschoenen aan en ga er op uit!

Fietsplezier aan de Diemelsee

De schoonheid van de vakantieregio Diemelsee laat zich uitstekend per **fiets, mountainbike, racefiets of E-Bike** ontdekken. Er zijn verschillende gemarkeerde mountainbike routes alsook fietstochten die rondom de Diemelsee leiden of vanaf de Diemelsee tot aan Willingen.

Diemelradweg – van het Sauerland tot aan de Weser

Fiets langs de rivier Diemel en volg de 110 km lange fietsroute van Willingen-Usseln, waar de Diemel ontspringt, tot aan de uitmonding in Bad Karlshafen. Na het startpunt aan de bron van de Diemel kom je na 17 km via de **“Diemelradweg”** (met 4 sterren gecertificeerd) aan de Diemelsee voorbij. In het plaatsje **Heringhausen** kun je tijdens de aanbevolen 3daagse fietstocht overnachten. ■

▼ Fietsen in het fietsbelevenispark Diemelsee

Een ultieme dag aan de Diemelsee...

Onbeperkt vakantie- plezier in het oosten van het Sauerland

Ontdek een breed spectrum
aan vrijetijdsmogelijkheden

Een goed vertrekpunt voor een ultieme dag aan de Diemelsee is de Tourist-Information in Heringhausen. Hier kun je de auto gratis parkeren en vooraf informatie over de **vakantieregio Diemelsee** opvragen.

In hetzelfde gebouw bevindt zich het **Visio-
narium Diemelsee** en het **familie- en bele-**

venisbad Heringhausen. In de interactieve belevenis-expositie Visionarium ervaar je op speelse wijze wat er in het natuurpark Diemelsee op de grond, in de lucht, overdag en 's nachts aan spannende dingen te beleven zijn. Dit is geheel volgens het motto: de natuur interactief zien, aanraken en ontdekken.

Geniet in het gerenoveerde zwembad van het 31°C warme water in binnen- en buitenbaden. Je kunt hier heerlijk relaxen in het bubbelbad of tot rust komen in het ruime sauna gedeelte metromeins stoombad en droge finse sauna – inclusief kleurtherapie, zoutgrot en rustruimte. Voor de kleintjes is er een leuk **kinderbadland-
schap** met glijbaan en waterclown.

Tijdens de warme maanden neem je een duik in de verkoelende Diemelsee en de vele **strandbaden** bieden fantastische uitzichten. Of wordt kapitein op een **motorboot** en verken zo het prachtige meer. Als alternatief kun je in het **Adventure Golfpark** het visuele denken en je creativiteit testen: 13 hoogtepunten van de **gecertificeerde wandelroute Diemelsteig** zijn als golfbaan nagebouwd en zorgen voor spel, sport en pret in een geweldig landschap. Na afloop is het gezellig pauzeren in de Diemelsteighütte.

Speelt het weer niet erg mee, dan kun je in de **groeve Christiane** deelnemen aan een 1,5 uur durende rondleiding door de vroegere **ijzerertsmin** met interactief Info-centrum.

Na al die avonturen en ontspanning is het tijd voor iets actiefs. De **wandelparkeerplaats "Florenbicke"** in Heringhausen is het startpunt van een spectaculaire wandeltocht. De route leidt omhoog naar het **uitzichtspunt "St. Muffert"** en de **"Eisenberg"** met unieke uitzichten over het meer. Van hieruit lijkt de stuwmuur niet zo groot, maar als je aan de andere kant van de Eisenberg richting Helminghausen naar beneden loopt, zie je pas hoe indrukwekkend de stuwdam is.

Adressen voor uitstapjes:

- **Visionarium Diemelsee – natuur interactief zien, aanraken & ontdekken**
Kirchstr. 6, D-34519 Diemelsee-Heringhausen, Tel.+49(0)5633-91133; Openingstijden: ma-vr 9-19 uur, za, zo en feestdagen: 10-18 uur; www.diemelsee.de
- **Familien- & Erlebnisbad Heringhausen**
Kirchstr. 6, D-34519 Diemelsee-Heringhausen, Tel. +49(0)5633-91135; Openingstijden: ma-za 10-22 uur, zo+feestdagen: 10-18 Uhr; www.diemelsee.de
- **Besucherbergwerk Grube Christiane met interactief informatiecentrum**
Bredelarer Str. 30, D-34519 Diemelsee-Adorf, Tel.: +49(0)5633-5955 of 91133
Openingstijden: april-oktober: wo + za 13-17 uur, zo + feestdagen 10-17 Uhr; juni, juli, augustus bovendien ma 13-17 uur, 1,5 uur rondleiding; www.grube-christiane.diemelsee.de
- **Personenschiff MS Muffert & Bootsverleih**
Am See 8, D-34431 Marsberg-Helminghausen, Tel.: +49(0)2991-6441 of (0)151 11633941, Openingstijden: Pasen tot oktober: 11-16 uur, retour: 1 uur; www.seerundfahrten-diemelsee.de
- **Adventure Golfpark**
Siekesweg 1, D-34519 Diemelsee-Heringhausen, Tel.: +49(0)5633-2699965, Openingstijden: wo-vr 14-22 uur, za. + zo. 11-22 uur, dagelijks geopend tijdens de vakantie; www.diemelsteighütte.de

Rond de stuwdam zijn er tal van mogelijkheden om je dorst te lessen of een hapje te eten. Of smul van koffie met gebak op de grote rondvaartboot “**MS Muffert**”, waarvan de thuishaven eveneens bij de stuwdam is en met de boot kun je weer terug naar **Heringhausen**.

Voor een ontspannen 13 km lange **fiets-tocht** om de Diemelsee zijn er bij de Tourist-Information **E-bikes** te huur.

Aan het eind van de dag is het alleen nog genieten van de zonsondergang en je voeten daarbij heerlijk in de Diemelsee laten afkoelen. ■

Activiteiten aan de Diemelsee

	Naam	Telefoon +49	Website
Informatie over vissen en verkoop van visvergunning (voor 3 dagen):	Tourist-Information Diemelsee Visparadijs Giesler Restaurant Seehof Knust Bootverhuur Stefan Koch Campingplatz Goldbreite	(0)5633-91133 (0)2991-2149976 (0)2963-327 (0)2991-6441 (0)5633-5529 of (0)5633-1341	www.diemelsee.de – – www.seerundfahrten-diemelsee.de www.campingplatz-diemelsee.de
Jaarvergunning:	Tourist-Information Diemelsee	(0)5633-91133	www.diemelsee.de
Visboten & bootverhuur:	Volker Reimann, Heringhs. Stefan Koch, Helminghausen	(0)5633-992211 (0)2991-6441	www.bootsvermietung-diemelsee.de www.seerundfahrten-diemelsee.de
Zwemmen:	Strandbad Heringhausen Badestrand Helminghausen	(0)5633-91133 (0)2991-6134	www.diemelsee.de www.helminghausen.net
Duiken:	Duikplek, Vv.Helminghausen	(0)5633-91133	www.diemelsee.de
Zeilen:	Zeil-/watersport-club Brilon	(0)5633-91133	www.swc-brilon.de
Kanoverhuur:	KombiNaTour, Holger Pavlu	(0)5251-1809622	www.kombinatour.de
Rondvaart:	Rondvaarten Stefan Koch	(0)2991-6441	www.seerundfahrten-diemelsee.de

Traditie en moderne tijd – Vroeger mijnbouw, vandaag shopping

In het noordoosten van de Diemelsee staat bezoekers een sportieve “ontdekkingsreis” te wachten en kun je voordelig shoppen in het Outletcenter

Meer dan 1000 jaar is de mijnbouw van invloed geweest op het leven, de geschiedenis en de economie van de stad. Ontdek op slechts enkele kilometers afstand vanaf de Diemelsee de sporen van de **mijnbouw** in de **regio Marsberg**. Zorg wel voor goed schoenen, want: deze langere wandeltocht is zeker de moeite waard! **Twee rondwegen** geven op vele plekken duidelijk inzicht in de lange geschiedenis van de mijnbouw. Volg de 18 km lange rondweg in Giershagen of de 12 km lange rondweg in Bredelar.

Meer informatie over de mijnbouw krijg je als je met het treintje de mijn in gaat in de **bezoekersmijn Kilianstollen** in Niedermarsberg.

Na de historische wandelroutes is het leuk de dag met een shopping tour in de “**Westheimer Brauwelt**” (ca. 20 km vanaf Helminghausen) af te sluiten. In het Outletcenter zijn designermerken te vinden zoals “**Ritzenhoff**” met prachtig glaswerk of porselein serviezen van “**Maxwell & Williams**” met aantrekkelijke prijzen. De “**Brouwerij Westheim**” heeft ook een shop met dranken, koffiespecialiteiten en accessoires. ■

▲ Boottocht met de MS Muffert

▼ Geschiedenis van de mijnbouw in het beleven

▼ Ritzenhoff Factory-Outlet Westheim, Marsberg

Hennesee & omgeving

Veelzijdig: zwemmen, bezoekersmijn en attractiepark

Op vakantie aan de Hennesee. De regio Hennesee strekt zich uit tot ver over de oevers van het stuwmeer.

Meschede en omgeving horen daar bij net als het schilderachtige Eversberg, Bestwig en ook Ramsbeck, waar zich de beroemde bezoekersmijn bevindt en Nuttlar met zijn leisteen-belevensmijn. Aan de ene kant zijn diep in de bodem schatten verborgen en aan de andere kant staan boven de grond meerdere hoge bouwwerken: **uitzichtorens** die een weergaloos uitzicht over de bergachtige regio bieden. Daartussen glinstert de **Hennesee** met haar **stranden** en **recreatiemogelijkheden** voor wandelaars, fietsers, watersporters en nordic walking. Gezellig bij elkaar zitten en genieten van bijvoorbeeld één van de bekendste biersoorten in Duitsland – een **fris “Veltins”** biertje uit Grevenstein. Na een uitvoerige rondleiding door de bierbrouwerij weet je precies hoe het bier in de fles komt. Een ander bijzonder geniet-moment is het sfeervolle Gruben-Light-Dinner diep in de mijn van het **Sauerland Besucherbergwerk Ramsbeck**. Verder zijn er nog meer accommodatiemogelijkheden voor iedereen. ■

35 m hoge Lörmecke Turm aan de Sauerland-Waldroute

Meer informatie rondom de Hennesee

■ Tourist-Informationen „Rund um den Hennesee“

- Tourist-Info Bestwig, Bundesstraße 139, D-59909 Bestwig, Tel. +49(0)2904-712810
- Tourist-Info Meschede, Le-Puy-Straße 6-8, D-59872 Meschede, Tel. +49(0)291-9022443
www.hennesee-sauerland.de

▲ Ontdekkingsstocht in de bezoekersmijn Ramsbeck

▲ Abtei Königsmünster, Meschede

Diner in de mijn en het kloosterleven

In de voetsporen van de mijnwerkers van Ramsbeck en op bezoek bij de Benedictijnen in Meschede

De Sauerland bezoekersmijn Ramsbeck behoort tot één van de belangrijkste monumenten van de lange **mijnbouwtraditie in het Sauerland**. Tot bijna 40 jaar geleden werd er hier **lood- en zinkerts** gewonnen. De bezoekersmijn ‘unter Tage’ geeft inzicht in de geschiedenis van de mijn. Met een **treintje** rij je de berg in. Met deze “Express” gaat het ook naar het **Gruben-Light-Dinner** dat hier regelmatig in één van de oude mijngangen plaatsvindt. Bij het licht van mijnlampen kun je genieten van een echt Westfaals driegangenmenu. Daarbij krijgen de smullende „**mijnwerkers**” een heerlijk “fris Veltins”. Dit biertje komt direct uit de buurt – het wordt namelijk in Meschede-Grevenstein gebrouwd. En hoe dat in zijn werk gaat, zie je tijdens een **bruwerijbezoek**.

En wie bij het bierproeven “gezondigd” heeft, kan aansluitend in de **Abtei Königsmünster in Meschede** om vergeving te vragen. De monniken van de Benedictijnen produceren hier lekkernijen die in het kloosterwinkeltje te koop zijn. Architectonisch gezien, zijn de door Hans Schilling gebouwde **abdijkerk** (jaren 60) en het Huis der Stilte (2001) echt een bezoekje waard. ■

Adembenemend in het land van de uitkijktorens!

Geweldige uitzichten, zuivere lucht – actief genieten van de natuur rondom de Hennesee

Doorademen bij Nordic Walking en wandelen door de regio. Geliefde routes zijn de **Bestwiger Panoramaweg** en de **Mescheder Höhenweg**. De **Jakobus-pelgrimroute** verloopt niet ver van de Hennesee door het plaatsje Remblinghausen. Tijdens een uitstapje naar het schilderachtige **Eversberg** ontdek je de traditionele Sauerland vakwerkarchitectuur en heb je een adembenemend uitzicht vanaf de uitkijktoren van de burchtruïne. Andere uitkijktorens op de bergen rond de Hennesee zijn de **Lörmecke**- en de **Stüppeltoren** (deze ligt in het grote Sauerland attractiepark **FORT FUN-Abenteuerland**). Overal kun je van de geweldige vergezichten genieten. En natuurlijk ook vanuit Europa's hoogst gelegen reuzenrad in het attractiepark.

Fietsers kunnen eveneens in de omgeving rondom de Hennesee hun hart ophalen en op verkenning gaan op de **RuhrtalRadweg**, **Ruhr-Valme-Henne-route**, **SauerlandRadring** of de **Ruhr-Sieg-Radweg**. De routes zijn ongeveer 40 km lang en al fietsend kom je langs schattige dorpjes in dit vakantiegebied en de tochten eindigen weer in Meschede. Het attractiepark FORT FUN-Abenteuerland bij Ramsbeck heeft veel spannende shows en attracties te bieden. Heerlijk rustig en heel gezellig is het om met een huifkar de regio rondom de Hennesee te ontdekken. Een andere spectaculaire attractie: **duiken in de leisteenmijn in Nuttlar**. Van de zuivere lucht in deze **belevenismijn** profiteert ook een therapie met klankschalen. ■

▼ Uit vroegere tijden: ruïne van de burcht in Eversberg

▼ Attractiepark FORT FUN-Abenteuerland

Een ultieme dag aan de Hennesee...

Ontspanning voor alle zintuigen!

Geniet van een heerlijke dag rondom de mooie Hennesee

Begin de dag met een rondvaart met de **MS Hennesee** vanaf de hoofdaanlegsteiger aan de **Hennedamm**. Parkeergelegenheid is er bij het **Welcome Hotel**, maar je kunt natuurlijk ook met de bus komen (halte Hennesee). De rondvaart duurt 30 minuten en eindigt bij de aanlegsteiger in **Mielinghausen**. Na een wandeling van slechts 5 minuten bereik je het **KNAUS Campingpark**. Na een korte instructie gaan de zwemvesten aan, pak je een peddel en mag je een uurtje met de **kajak** het water op. Alternatief zijn er bij het KNAUS Campingpark eveneens **E-bikes** te huur. Vanaf **Mielinghausen** kun je heerlijk terug wandelen via de oostkant van de Hennesee.

De gezinsvriendelijke wandelroute verloopt langs het bos tot aan de **Hennedam** en is prima geschikt voor kinderwagens en om te skeeleren of fietsen.

Na ca. 2 kilometer gaat een pad rechtsaf richting het **excursie inn Xavers Ranch** in Vellinghausen. De route verloopt met een lichte stijging en na ongeveer 20 minuten ben je er. Geniet hier van de echte Sauerland keuken en voor de kinderen is er een speeltuin en kinderboerderij met geiten, schapen, lama's en mini shetties & co. Volg vervolgens de **Hennesee-Randweg** en na ca. 5 kilometer bereik je vlakbij de Hennedam het zogeheten **SinnePfad** – zintuigenpad. Verken de nieuwe thema-route “**Wald-Erholung der Sinne**” en laat je door je zintuigen leiden. Langs het 2 km lange bospad staan 10 verschillende informatieve doe-stations, waarbij alle zintuigen

getest worden. Bovendien heb je vanaf dit pad prachtige uitzichten over de Hennesee en de stad Meschede. Ga gezellig **picknicken** op de **houten boot** bij de Hennesee.

De **Hennedamm** komt nu in zicht. Door de parkachtige vormgeving en de grote afbeeldingen van vissen op de paden is het hier bijzonder heerlijk vertoeven. Het uitzichtplatform in het midden van de dam is het eindpunt van de **hemelstrap** die met meer dan 333 treden onder aan de dam begint. De verlichte hemelstrap maakt deel uit van de **Henne-Boulevard**. Met een lengte van 2 km vormt deze boulevard de verbinding tussen de Hennesee en de binnenstad van Meschede. Ter afsluiting van een dagje Hennesee kun je nog de nabijgelegen binnenstad van Meschede verkennen. Of even **minigolfen** in het schilderachtige vakwerkdorpje Eversberg – op slechts ca. 15 autominuten afstand. De binnenstad van Meschede biedt vele mogelijkheden om samen gezellig een hapje te eten. Je kunt natuurlijk ook gewoon

▼ MS Hennesee op excursie

aan de Hennesee blijven en in de rondom het meer gelegen restaurants van de zonsoudergang genieten. ■

Adressen voor uitstapjes:

■ Personenscheepvaart Hennesee

Aanlegsteiger Hennedamm
Berghausen 14, D-59872 Meschede
Ship tel. +49(0)171-7750957, www.hennesee.de

■ Xavers Ranch

Tel. +49(0)291-50253, www.xavers-ranch.de

■ Hennedamm Hotel

Tel. +49(0)291-99600, www.hennedamm-hotel.de

■ Welcome Hotel Meschede

Tel. +49(0)291-20000, www.welcome-hotel-meschede.de

■ Chillin am Hennesee

Tel. +49(0)175-7303073, www.monobar.de/chillin

■ H1 am See

Tel. +49(0)291-90877830, www.h1amsee.de

■ KNAUS Campingpark Hennesee/Meschede

Tel. +49(0)291-952720, hennesee@knauscamp.de

■ Restaurant Aiolos

Tel. +49(0)291-20599988, hennesee@knauscamp.de

Kajakken op
de Hennesee

Strandvakantie midden in het Sauerland

Geniet van hete zomerdagen aan de **Gzwemplekken** rond het meer. Er is een kiosk met snacks en koele drankjes, de

reddingsbrigade (DLRG) houdt tijdens de zomer een oogje in het zeil en er zijn toiletten en kleedruimtes aanwezig. Helemaal in het noorden van het meer ligt de **Berghauser Bucht**. Aan de zuidoever bij **Mielinghausen** zijn nog twee zwemplekken. Bij het

Belangrijke adressen rondom de Hennesee

	Naam	Telefoon +49	Website
Zwemmen:	- Berghauser Badebucht - Mielinghauser Badebucht - Vorstaubecken a. Campingpark	DLRG, Tel. (0)291-8127 of (0)291-8991	www.dlrg-meschede.de
Duiken:	DLRG <i>(duiken alleen na aanmelding mogelijk!)</i>	Tel. (0)291-8127 of (0)291-8991	www.dlrg-meschede.de
Zeilen:*	Segel-Club Hennesee e.V. Meschede	Tel. (0)291-2787	www.schm.info
Surfen:	Ruhrverband Meschede	Tel. (0)291-902290	www.ruhrverband.de
Roeien:*	Ruderclub Meschede e.V.	Tel. (0)160-2689671	www.ruderclub-meschede.de
Vissen:	KNAUS Campingpark Hennesee Stadt Meschede (vergunningen in het burgerlijk kantoor)	Tel. (0)291-952720 Tel. (0)291 205181	hennesee@knauscamp.de www.meschede.de
Visvergunningen:	Voor visvergunningen en verdere	informatie zie:	www.angeln-im-sauerland.de
Bezichtigingsstuwdam:	Ruhrverband Meschede	Tel. (0)2924-970418	www.ruhrverband.de
Pad der Zinnen:	Tourist-Info Meschede	Tel. (0)291-9022443	www.hennesee-sauerland.de
E-Bike+Kajak:	KNAUS Campingpark Hennesee	Tel. (0)291-952720	hennesee@knauscamp.de
Stand up Paddeling:	Stand up Paddeling Hennesee	Tel. (0)171-6812359	www.wassersport-hennesee.de

in 2017 geopende Watersportcentrum kun je het **Stand-Up-Paddling (SUP)** uitproberen of een **Sit-on-Top** kajak huren. Verder is **beachvolleybal** mogelijk. Ten westen op nog geen 4 km afstand ligt het plaatsje **Schüren** met een **vliegveld**. En wie weet, misschien is er wel net een plekje naast de piloot vrij voor een rondvlucht over het Sauerland! ■

Meer informatie rondom de Hennesee

- **Bergwerk Ramsbeck**, Tel. +49(0)2905-250
www.sauerlaender-besucherbergwerk.de
- **Bergwerk Nuttlar**, Tel. +49(0)177-6844769
www.schieferbau-nuttlar.de
- **Bergwerktauchen Nuttlar**
Tel.+49(0)2393-220430, www.bergwerktauchen.de
- **FORT FUN-Abenteuerland**
Tel. +49(0)2905-81123, www.fortfun.de

Möhnesee

Elk seizoen heeft zijn eigen charme

...het meer is een paradijs voor watersporters, wandelaars, fietsers en natuurliefhebbers

Het “Westfaalse meer” zoals de Möhnesee ook wel wordt genoemd, is qua oppervlakte het grootste stuwmeer van het Sauerland en ligt aan de voet van het natuurpark Arnsberger Woud.

In het voorjaar, als de natuur uit haar winterslaap ontwaakt, is het prachtig **aan het meer**. Vanaf Pasen vaart de passagiersboot ook weer. In de zomer is het heerlijk genieten aan de **strandbaden van de Möhnesee**. Het is dan het seizoen van **hengelaars, zeilers, roeiers en waterfietsers**. In de herfst staan de dichte bossen langs de 40 km lange oevers in “vlammen”.

Tijdens de winter toont het meer haar mysterieuze kant: wolken trekken over het water en verhullen de indrukwekkende torens en aan de oevers lijkt het bevroren water op fijne kristallen. Zo heeft het “**Westfaalse meer**” in elk jaargetijde haar charme en biedt **wandelaars en fietsers** veel natuurgeot. ■

Meer informatie over de Möhnesee:

- **Wirtschafts- en Tourismus GmbH Möhnesee**
Hauptstraße 19, D-59519 Möhnesee,
Tel.+49(0)2924-981391,
info@mohnesee.de, www.mohnesee.de
- **Info-Point bij de stuwmuur**
(in het plaatsje Günne; april-oktober)

▲ Kanzelbrücke

▼ Boerenmarkt in Körbecke aan de Mönnesee

MöhneKulTour

Het complete programma!

Er is geen enkel bouwwerk in Noordrijn-Westfalen zo zwaar als de 40 meter hoge en 650 meter lange stuwmuur van de **Mönnesee**. En ondanks zijn enorme gewicht is de dam nog in prima staat: in 2013 werd het 100jarig bestaan gevierd.

Gedurende het hele jaar wordt er aan de Mönnesee veel gevierd en daarbij komen culturele activiteiten beslist niet te kort. Met Pinksteren vinden bij het Gutshof Schulte-Drüggelte in Delecke steeds de **“Drüggelter-Kunst-Stückchen”** plaats met concerten, kunst, cabaret en culinaire verwennerijen. Zomers lokken **FeierAbende Am See**, **streetfood festivals** en het **Brückenfest** jong en oud aan het meer. De herfst staat in het teken van het **vliegerfeest**, waarbij kleurige vliegers door de oktoberwind worden meegetrokken. Ook is er een **boerenmarkt** met kraampjes met regionale specialiteiten. Elk jaar heeft de markt een ander thema met exposities en activiteiten die daar betrekking op hebben.

Tot slot de sportieve hoogtepunten: meer dan duizend atleten doen mee aan de **Mönnesee-triathlon**. Tijdens de Lake Run speelt naast sportieve ambitie ook veel plezier een rol. Vooral als je niet alleen moet hardlopen en zwemmen, maar bovendien hindernissen van stobalen en buizentunnels moet overwinnen. ■

Het bos- en watergebied

Fietsen of wandelen door
het gebied van de Möhnesee

Bergen en dalen, weidse bossen, fenomenale uitzichten en steeds weer het uitzicht op het glinsterende meer: dat is wandelen in de regio **Möhnesee**. De routes van de rondwandelwegen zijn goed en zonder hulp van kaarten te doen en vele zijn barrièrevrij. De aangegeven wandelparkeerplaatsen zijn ideale startpunten. Ook de uitlopers van het **Natuurpark Arnsberger Woud** met hun rijke dieren- en plantenwereld reiken tot aan de Möhnesee. Met als motto “betoverend mysterieus” kronkelt de **Sauerland-Waldroute** zich midden door dit natuurpark.

Voor fietsers zijn er in deze regio vijf speciaal uitgezochte **rondfietsroutes**, zoals de “**Ufer-Tour**” die helemaal rondom het meer loopt. Onderweg zijn er uitzichtplekken en stranden om even heerlijk uit te rusten of op een terrasje aan de Möhnesee even aan te sterken. Wie verder wil fietsen zal al snel merken dat het fietsnet van het meer goed aansluit op andere fietsroutes zoals de **MöhnetalRadweg** (Brilon-Neheim) of de **sculpturenfietsroute WEGMARKEN**. ■

Een ultieme dag aan de Mönnesee...

Naar de Mönnesee-toren, of naar het Seepark of liever direct het water in

Na een uitgebreid ontbijt er snel op uit in de natuur:

Laat de auto achter op één van de **wandel-parkeerplaatsen** in de buurt van het meer en wandel over goed bewegwijzerde wegen en geniet van het bos. Op de informatieborden staan **wandelroutes** en **rondwandelingen** met verschillende afstanden aangegeven. Onderweg zijn er mooie picknickplaatsen en op de Sauerland banken is het heerlijk om even uit te rusten. Natuurliefhebbers ontdekken in het

Arnsberger Woud een grote verscheidenheid aan dieren en planten. Wie nodig aan ontspanning toe is, geniet van de stilte op afgelegen open plekken in het bos. Voor de kinderen is er op de prachtig gelegen **bosspeelplaatsen** van alles te beleven, zoals in Neuhaus vlakbij de **Mönnesee-toren** of op de **Günner Hude**.

Zullen we met een uitje naar de **Mönnesee-toren** beginnen? Startpunt is de parkeerplaats aan de zuidoever bij de Mönnesee-toren. Op een hoogte van 40 m biedt het uitzichtplatform een **adembenemend panorama** over het meer, Haarstrang, Soester Börde en het Sauerland. Van hierboven zie je de voetgangersbrug die vanaf de zuidoever rechtstreeks naar het **Seepark** in **Körbecke** leidt.

In het gezellige en levendige park zijn er allerlei vrijetijdsmogelijkheden en er is voor elk wat wils. In de zomer is het heerlijk zonnen en relaxen op de **ligweides** bij de **zwemplek**. Of toch liever met een gehuurde **zeil-**, **roeiboort** of **waterfiets** het water op? Voor verder vertier zorgen minigolf en adventure golf, jeu de boules of de avonturenspeelplaats. En als je trek krijgt en dorst hebt, ga je naar één van de talrijke cafés en restaurants vlakbij het meer.

In het weekend vertrekt de **shuttleboot** vanaf de voetgangersbrug voor een tocht over het meer. Uniek is het **aandokken** van de kleine boot aan de grote rondvaartboot en zet dan je tocht voort naar de stuwdam. Een tussenstop is hier echt de moeite waard en geniet van het uitzicht vanaf de stuwmuur. Breng een bezoekje aan het vlakbij gelegen **Landschaftsinformationszentrum (Liz)**.

De ruimtes zijn in thema's ingedeeld en op een leuke manier ervaar je veel over land-

schap, water en bos. Beëindig deze ultieme dag in het **Seepark** op de **brede trap** naar het meer en geniet van de zonsondergang – heerlijk met je rug tegen de warme tredes leunen en je blik laten wegzeven. ■

Uitjes

■ Landschaftsinformationszentrum

Tel. +49(0)2924-84110, www.liz.de

■ Wildpark Völlinghausen

www.wildpark-voellinghausen.de

■ Stand up Paddling

Tel. +49(0)172-1986970 of +49(0)2924-5555

■ Adventure Golf Möhnesee

www.adventure-golf-moehnesee.de

■ Sterngolf Völlinghausen

Tel. +49(0)2925-746

■ Fußballgolf Günne

www.fussballgolf-moehnesee.de

Extra tips:

■ **Waldbaden** – ontspanning voor lichaam en geest. Met alle zintuigen het Arnsberger Woud ontdekken tijdens een gezondheidswandeling onder leiding van een ranger van het Landesbetrieb Wald und Holz NRW.

Anmeldingen en afspraken:

Wald und Holz NRW – Ranger-hotline:

Tel. +49 (0)2972-9702-55

Puur visplezier

Haal een visvergunning en vissen maar!

De **Möhnesee** is voor **hengelaars** aantrekkelijk door alle **speciaalzaken**,

visgidsen en **bootverhuur** – en natuurlijk een rijk visbestand!

In de **Möhnesee** komen volgende vissoorten voor: meerval, snoek, karper, snoekbaars, meerforel, paling, zeelt, baars, grote marene en verder nog brasem, voorn, kleine marene en de Möhnesee-marene. ■

Activiteiten aan de Möhnesee

	Naam	Telefoon +49	Website
Vissen:	Hengelsport Ussat-Möhnesee	(0)2924-808201	www.angel-ussat.de
	Wirtschafts- und Tourismus GmbH Möhnesee	(0)2924-981391	www.moehnesee.de
	Kiosk Mathias Herrmann	(0)2924-2164	www.kiosk-koerbecke.de
Visvergunningen:	Voor visvergunningen en verdere informatie zie:		www.angeln-im-sauerland.de
Zwemmen:	Open zwemplek Körbecke	(0)2924-5555	www.segelschule-moehnesee.de
	Open zwemplek Delecke	(0)2924-981391	www.moehnesee.de
	Strandbad met entreegeld	(0)2924-810700	www.uferlos-moehnesee.de
Duiken:	PRODIVE	(0)170-2308998	www.prodive.de
Zeilen:	ADAC Yachtschool	(0)2924-7744	www.adac-yachtschule.de
	Zeilschool Möhnesee	(0)2924-5555	www.segelschule-moehnesee.de
Surfen:	Zeilschool Möhnesee	(0)2924-5555	www.segelschule-moehnesee.de
	Wild-Boards Windsurfschool	(0)172-1986970	www.wild-boards.de
Bootverhuur:	ADAC Yachtschool	(0)2924-7744	www.adac-yachtschule.de
	Zeilschool Möhnesee	(0)2924-5555	www.segelschule-moehnesee.de
	Bootverhuur Höcker	(0)2924-879458	www.suedufer.de
Scheepvaart:	Scheepvaart Möhnesee	(0)170-8077793	www.moehneseeschiffahrt.de
Groepsactiviteiten:	Christian Becker GmbH	(0)2925-2011	www.becker-moehnesee.de

Sorpesee

Wandelen langs het water

De promenades in Sundern-Langscheid en in Sundern-Amecke zorgen voor een mediterraan atmosfeer in het Sauerland.

In het luchtkuuroord **Langscheid** met het nieuw aangelegde Kurpark en de brede promenade aan het meer is het heerlijk flaneren. Parken, speelplaatsen en veel zitjes met blik op het meer laten je helemaal tot rust komen. Ook kan je genieten bij het podium aan het meer van live-muziek of korte theateervoorstellingen. Hier is ook de stuwmuur en de aanlegsteiger van de **“MS Sorpesee”** en verhuur van waterfietsen. Aan de promenade is volop keuze aan uitstekende horeca die met hun grote terrassen aan het meer voor een mediterraan levensgevoel aan de Sorpesee zorgen.

De nieuw aangelegde en één kilometer lange overpromenade in Amecke aan de Sorpesee is een verrijking voor de plaats, haar bewoners en gasten. Niet alleen het mooie recreatiegebied is een bezoek waard, maar een echt hoogtepunt is in het bijzonder de gezondheidsroute “Airlebnisweg” met waterfonteinen en waterspeelplaats. Onder het motto **“Ameckes Wasser- en Atem**

Aktiv Airlebnisweg” zijn de thema’s “water” en “gezond ademen” met elkaar verbonden en nodigen uit om actief mee te doen. De barrièrevrije rondweg is 3,4 km lang en heeft 20 doe-stations met als hoofdthema water en ademhaling, twee elementen die van levensbelang zijn. Deze thematiek wordt onderweg aan elk station op afwisselende en spannende wijze en aan de hand van natuurlijke feiten leerzaam behandeld. Neem een kijkje bij de waterspeelplaatsen en de waterfonteinen, loop over de ‘bloste-voeten-weg’ of laat je in de historische aroma- en geurtuin verleiden. Direct aan de promenade is tevens de aanlegsteiger van de “MS Sorpesee” te vinden die je gemakkelijk heen en weer naar de andere oever van de Sorpesee brengt. ■

Meer informatie over de Sorpesee:

■ Stadtmarketing Sundern eG

Rathausplatz 7, D-59846 Sundern
Tel. +49(0)2933-979590, info@sundern-sorpesee.de
www.sundern-sorpesee.de

Van presidentenhuis tot barokkasteel

...door de parken: bezienswaardigheden rondom het meer

De tweede bondsresident van de Bondsrepubliek Duitsland was een Sauerlander: **Heinrich Lübke**. Hij was bondsresident van 1959-1969 en werd in 1894 in Enkhausen vlakbij de Sorpesee geboren. Daar staat tegenwoordig het **Heinrich-Lübke-Haus**. Hier zijn historische opnames, ordes en geschenken te zien die de president uit de hele wereld heeft gekregen. Ook biedt het huis informatie over het leven en de politieke carrière van de prominente Sauerlander.

Uit de 13e eeuw stamt het **slot Melschede** in Hövel. De huidige barokstijl stamt echter uit de 17e eeuw. Uitgestrekte parken omgeven het slot dat niet te bezichtigen is. Vanaf de herfst tot aan het voorjaar is het geopend voor de op vastgestelde data plaatsvindende **klassieke concerten en exposities**.

Het **Kurpark van Langscheid** ligt direct aan het meer en is gedurende het gehele jaar geopend. Ontdek hier het vernieuwde meergeneratie-parcours, avonturen minigolf en de speelboot voor kinderen. Via de “blauwe band”, een pad met blauwe verlichte stenen, kom je terecht bij het **“Haus des Gastes”** met **wellnessfaciliteiten** en panorama-sauna. ■

▼ Slot Melschede in Hövel

▼ Met een trapbootje op grote vaart over de Sorpesee

▲ Een edelsteen aan de oever van de Sorpesee, de "Sorpediamant"

▲ Zwemmen en zonnebaden bij het strandbad

Over de Melkweg naar Mr. Move

Actief de Sorpesee ontdekken: aan, onder of op het water

De bosrijke en heuvelachtige omgeving rondom het meer is ideaal om te wandelen. Er is keuze uit meerdere honderden kilometers aan bewegwijzerde wandelroutes, zoals Sauerländer Siebengebirge, Altes Testament of Milchweg. Ook de kwaliteitswand routes **Sauerland-Höhenflug**, **Ehmsenweg** en de **Sauerland-Waldroute** kruisen de regio van de Sorpesee.

Waar je kunt wandelen, kun je ook fietsen. De omgeving biedt fietsverhuur, je kunt de fiets meenemen in de bus en er is een goed gemarkeerd wegennet. **Mountainbikers** kunnen hun hart ophalen op de bergen.

Het onlangs gerenoveerde **Strandbad** ligt direct aan het water en je kunt hier heerlijk zwemmen en zonnebaden. Van begin juni tot eind augustus zijn hobby-kapiteins de baas over de **waterfietsen** en **roeiboten**. Voor wie dit niets is, neemt **surfles** bij "Mr. Move" in Langscheid. De onderwaterwereld ontdek je bij de **duikschool** Sorpesee. Er zijn duiklessen voor beginners en gevorderden, zowel in de zomer als in de winter. ■

Een ultieme dag aan de Sorpesee...

...begint met een ontbijt in Café Weitblick (wel even reserveren) of bij de Genuss-Bäckerei Tillmann.

Daarna wandel je gemoedelijk over de **westelijke oever** (over de Amecker Straße, langs Autohaus Bittner naar de strandweg) en loopt van daaruit over de **barrièrevrij “Airlebnisweg”** die je tot Zeltplatz 5 in Amecke volgt. Daarbij kom je langs de Sorpediamant, het zintuigenlabyrinth, het Luister-oor en verschillende blotevoetenelementen. De waterligbank bij de kampeerplaats is een echt hoogtepunt en hierop is het heerlijk relaxen.

Nog snel even op de Sorpeaal je evenwicht testen en dan de route over de brug naar de

aanlegsteiger volgen (afstand tot hier ca. 2,5 km). Hier staat regelmatig een ijscocar – het ijs smaakt echt verrukkelijk – beslist even proeven!

Vaar met de **MS Sorpesee** (vertrek steeds om het halve uur) over de Sorpesee naar de **Sorpepromenade** in Langscheid (vaartijd ca. 25 min.). In het **Sorpepark** zijn schommels, glijbanen & co voor de kinderen. Ondertussen gun je jezelf een verfrissend drankje in de Schirmbar en geniet daarbij van het uitzicht over de Sorpesee. Een wandeling over de Sorpedamm (lengte 700 m) is zeker de moeite waard.

Onderweg naar de **avonturen-minigolf** bij het Haus des Gastes (Hakenbrinkweg 19) komt alweer een hongergevoel opzetten.

Er zijn verschillende eetgelegenheden, zoals Stavros, Treibgut, Seegarten of El Diablo. Er is dus een breed aanbod om uit te kiezen.

Weer op kracht gekomen, loop je door het Kurpark, ontdek het **meergeneratie-parcours** en volg de route aan hand van de "blauwe band" omhoog naar het "Haus des Gastes". De Biergarten biedt een fantastisch uitzicht over het meer. Even de tijd nemen voor een korte pauze.

Na een rondje **minigolf** en van een verkoelend drankje te hebben genoten, leidt de route door het Kurpark (nu lekker naar beneden) naar de promenade. Om het uur ga je met de boot naar Amecke en maak even een ommetje naar de **speelboot**. Bij een van de eetgelegenheden nog even een snack nemen en dan met een voldaan en tevreden gevoel weer naar huis. ■

Adressen voor uitjes en eetgelegenheden:

■ Amecke: **Gastronomie Café Weitblick**

Am Golfplatz, Tel. +49(0)2393-2463177

Bäckerei Tillmann

Amecker Str. 39 , Tel. +49(0)2393-240503

Airnah Café & EssBar

Amecker Damm 2, Tel. +49(0)176-46658932

■ Langscheid: **Hotel Seegarten (El Diablo)**

Tel.+49(0)2935-96460, **Bei Stavros**, Tel.+49(0)2935-2802

Treibgut Sorpesee, Tel. +49(0)2935-9686288

Pizzeria „Zur Sorpe“, Tel. +49(0)2935-2802

Gastronomie Meilenweit, Tel.+49(0)2935-9661985

■ **Strandbad Langscheid aan de Sorpesee**

Am Sorpesee 47, D-59846 Sundern-Langscheid,

Tel. +49(0)2935-583; het strandbad is tussen

01-06 en 31-08 van 09.30 tot 19.00 uur

geopend. Openingstijden zijn afhankelijk

van de weersomstandigheden.

Relaxen op de waterligbank
aan de „Airlebnisweg“

Door de veelzijdige mogelijkheden kun je de Sorpesee op een nieuwe en actieve manier leren kennen. Of het om een partijtje golf in Amecke gaat, een ommetje

naar de surfschool in Langscheid of een fietstocht door het heuvelachtige landschap rondom het meer – hier komt echt iedereen aan zijn trekken. ■

Activiteiten aan de Sorpesee

	Naam	Telefoon +49	Website
Zwemmen:	Strandbad Langscheid	(0)2935-583	www.sorpesee.de
	Zwembad „Haus des Gastes“	(0)2935-9699015	www.sorpesee.de
	Overdekt zwembad Sundern	(0)2933-4947	www.sorpesee.de
	Zwemlessen/ Lehrschwimmbecken Hachen	(0)2935-9699015	www.sorpesee.de
Duiken:	Duikschool-Sorpesee	(0)2393-220430	www.tauchschule-sorpesee.de
Golfen:	Golf am Haus Amecke	(0)2393-170666	www.golfhausamecke.de
Boog- schieten:	Bogensportverein „Wildgänse“	(0)2933-9098481	info@bsv-sorpesee.de www.bsv-sorpesee.de
Surfen:	Surfclub Hachen Sorpesee	(0)2935-4355	www.surfclub-hachen.de
	Surfschool Mr. Move	(0)2393-240725	www.mr-move.de
Vissen: Visver- gunningen:	Hengelsport de Koning	(0)2393-285	www.dekoning.de
	Voor visvergunningen en verdere informatie zie:		www.angeln-im-sauerland.de
Boot- verhuur:	Waterfietsverhuur	(0)2935-4497	-
	Visbootverhuur	(0)170-1220877	www.angelbootverleih-sorpesee.de
Personen- scheepvaart:	Personenscheepvaart Sorpesee	(0)170-8050145	www.personenschiffahrt-sorpesee.de

Passagiersboten in het Sauerland aan Hennesee,

Personenscheepvaart Hennesee

Aanlegsteiger
Hennedamm
Hennesee 2
D-59872 Meschede
Tel. +49(0)2935-1596

Dienstregeling zie
www.hennesee.de

Personenscheepvaart Sorpesee

Aanlegsteiger
Seepromenade
Zum Sorpedamm 1
D-59846 Sundern-Langscheid
Tel. +49(0)170-8050145

Dienstregeling zie
www.personenschiffahrt-sorpesee.de

Passagiersboten varen in lijndienst van Pasen

Specials: Musical-Dinner, Brunch buffet, Dinner-Shows,
Speciale aanbiedingen lijndiensten: brunch op de boot,

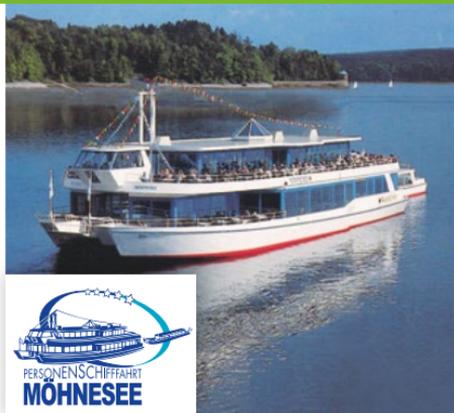
Sorpesee, Biggesee en Möhnesee

Personenscheepvaart Biggesee

Aanlegsteiger
Talbrücke Sondern
Talbrücke 1
D-57462 Olpe-Sondern
Tel. +49(0)2761 9659-0

Dienstregeling zie
www.biggesee.de

Personenscheepvaart Möhnesee

Aanlegsteiger
an der Sperrmauer
Möhnestraße 10
D-59519 Möhnesee-Günne
Tel. +49(0)170 8077793

Dienstregeling zie
www.moehneseeschiffahrt.de

tot eind oktober.

Crime scene-Dinner, Schlagerparty's, Ü-30-Party's en kerstuitjes van het werk, ...
senioren dagen, piratendagen, senioren dance-tea-party, Happy-Hours-Shipping

Hotel *Haus Gries*

*** Superior - DEHOGA klassifiziert

+49 (0)2924 / 9820
Seestraße 3 · D-59519 Möhnesee
www.hotel-haus-gries.de

Genieten...

Entspannen...

Overnachten...

...direct bij Seepark Möhnesee.

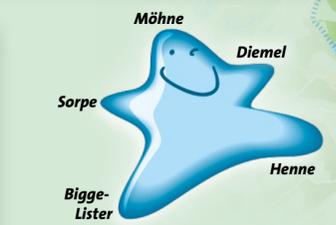
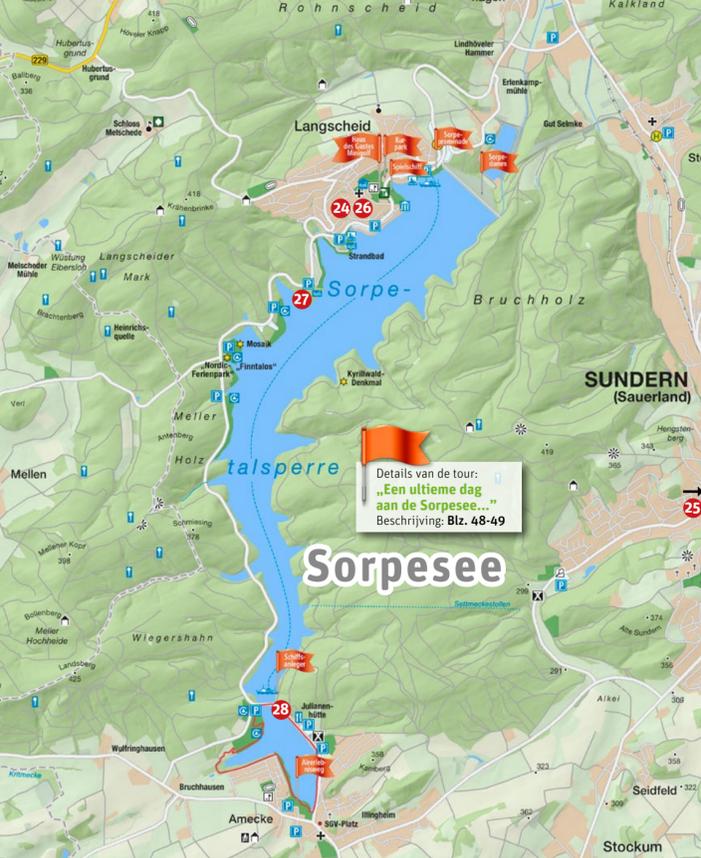
VRIJE TIJD

A photograph of three sailboats on a body of water. The background is a dense green forest. The sailboats have white sails with blue and red markings. The text 'VRIJE TIJD' is overlaid in large white letters at the top. Below the boats, there is a block of text in Dutch.

Sportparadijzen en oasen van rust
in een van de grootste agglomera-
tiegebieden van Europa:
Dat zijn de meren
van het Ruhrverband.

Sauerland-meren

Voor jouw routeplanning: Meer informatie over de genoemde aanbieders vind je op de achterkant van de kaart

- 1 Camping Gut Kalberschnacke***, D-57489 Drolshagen
- 2 KuLTour Drolshagen, D-57489 Drolshagen
- 3 Tourismusverband Biggesee-Listerse, D-57439 Attendorn
- 4 Ruhrverband – Abteilung Flussgebietsmanagement / Fischwirtschaft – Angelparadies Sauerland-Seen, D-59519 Möhnesee
- 5 Bootsverleih & Seerundfahrten Stefan Koch, D-34431 Marsberg-Helmingshausen
- 6 Ritzenhoff Factory Outlet, D-34431 Marsberg-Westheim
- 7 Hallenbad en Saunaland Diemetal/Wohnmobilhafen Marsberg, D-34431 Marsberg
- 8 TI Diemelsee - Vissen aan de Diemelsee, 34519 Diemelsee-Herings.
- 9 Tourismus Marsberg, D-34431 Marsberg
- 10 Touristikbüro Olpe, D-57462 Olpe
- 11 Landgasthof Xavers Ranch, D-59872 Meschede
- 12 H1 aan het meer, D-59872 Meschede
- 13 DB Westfalenbus – Het mobiliteitsstation bij het busstation Meschede, D-59872 Meschede
- 14 DampfLandLeute, Museum Eslohe, D-59889 Eslohe
- 15 Fahrradfachgeschäft H. Hegener, D-59872 Meschede
- 16 KNAUS Campingpark Hennesee, D-59872 Meschede
- 17 Pier 20 - Café-Restaurant-Bar, D-59519 Möhnesee
- 18 Heinrich Lübke Haus, D-59519 Möhnesee-Günne
- 19 Hotel „Haus Griese“***, D-59519 Möhnesee-Körbecke
- 20 Möhnesee-Chiffrihrt GmbH, D-59519 Möhnesee
- 21 Hotel Haus Delecke, D-59519 Möhnesee
- 22 Wohnmobilstellplatz Möhnesee, D-59519 Möhnesee
- 23 Ruhrverband – Talsperrenbetrieb Nord, achter de schermen van de Möhnetalstuwdam, D-59519 Möhnesee
- 24 Park Sorpesee, D-59846 Sundern-Langscheid
- 25 Hallenbad Sundern, D-59846 Sundern
- 26 Panoramasauna Sorpesee, D-59846 Sundern-Langscheid
- 27 Meilenweit, D-59846 Sundern-Langscheid
- 28 „Airlebnisweg“ Amecke, D-59846 Sundern-Amecke

Legenda:

- Snelweg
- Rijksweg
- Binnenweg
- Gemeenteweg
- Pad
- Sporttrajecten
- Stromend water
- | Natuurpark-Grenzen:
- DB DB-station
- Sauerland-meren

